

مقایسه مهارت‌ها و کیفیت تدریس معلمان فارغ‌التحصیل از مراکز تربیت معلم (فرهنگیان) و دانشگاه‌های دیگر

مبین رحیمی

دانشجوی رشته علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان، ایران

چکیده

هدف از این مطالعه بررسی و مقایسه مهارت‌های تدریس معلمان فارغ‌التحصیل از دانشگاه‌های مراکز تربیت‌معلم و دانشگاه‌های دولتی و پیام نور بود. با توجه به جامعه آماری که از مدارس استان کردستان که تعداد آن ۳۷۸۷ مدرسه و تعداد ۱۵۸۶۲ کلاس درس و نمونه‌گیری تصادفی‌ای که از ۳۰ دانش‌آموز در کلاس مطالعات اجتماعی انجام دادم نتیجه این شد که بین مهارت‌های پیش از آموزش، پیش و ضمن آموزش معلمان فارغ‌التحصیل تفاوت معناداری وجود دارد زیرا میانگین این مهارت‌ها تفاوت معناداری نشان دادند.

واژه‌های کلیدی: مهارت، تدریس، تربیت معلم، فرهنگیان، دانشگاهها.

مقدمه

پیشرفت هر کشور منوط پیشرفت در نهاد آموزش و پرورش است؛ زیرا هدف آموزش و پرورش پیشرفت و رشد همه‌جانبه شخصیت پرورش‌یافتگان و کمک به شکوفا شدن استعدادهای آنان است. پس نظام حاکم باید بیشترین توجه خود را به این نهاد داده تا افراد جامعه را متخصص و آشنا با مسائل اجتماعی بار بیاورد. هسته نهاد آموزش و پرورش مدارس می‌باشند و طبیعتاً هر چه معلمان از بار علمی بیشتری برخوردار باشند و روش‌های علمی به‌روزتری را برای تدریس خود انتخاب کنند می‌توانند دانش آموزان را در جهت درست استعدادهای آنان سوق دهند. بنابراین برای بالا بردن کیفیت آموزش کشور می‌بایست کارایی آموزشی معلمان را افزایش داد.

بیان مسئله:

حال سؤال این است که:

(۱) بین مهارت ضمن آموزش و پس از فرایند آموزش معلمان فارغ‌التحصیل از دانشگاه‌های فرهنگیان و غیر فرهنگیان (دولتی- پیام نور) چه تفاوت‌هایی وجود دارد.

(۲) مزیت کلاس‌های درس دانشگاه‌های مختلف در عملکرد بهتر معلمان در فرایند تدریستان به عواملی بستگی دارد.

پیشینه تحقیق:

دانشمندان و پژوهش‌گرهای به نامی در باب اهمیت این موضوع به تحقیق پرداخته و به نتایج مطلوبی رسیدند که در اینجا به بعضی از آن‌ها اشاره می‌کنم.

(۱) ساکو و کوک (۱۹۷۶) در تحقیقی که بر روی ۱۳۰ معلم ابتدایی با استفاده از پرسشنامه یازده سؤالی در مقیاس لیکرت به عمل آوردند نتیجه گرفتند که معلمانی که در کلاس‌های ضمن خدمت (روش تدریس، آموزش بر اساس سطوح یادگیری و ...) آموزش دیده‌اند در مقایسه با معلمانی که این‌گونه آموزش‌ها را فرانگرفته‌اند در وضعیت مطلوب‌تری قرار دارند.

(۲) وین ترتن (۱۹۷۷) در طی یک مطالعه که این بر روی نیازهای معلمان به این نتیجه رسید که واجب است آموزش و پرورش به رشد حرفه‌ای معلمان بپردازد و می‌نویسد:

شاید به‌اندازه کافی به معلمان در ارائه راه‌هایی برای ادامه رشد حرفه‌ای کمک نشده باشد و جامعه فرهنگی در وضعیت ثابت قرار دارد. وی در نهایت رمز موفقیت آموزش معلمان را منوط به اجرای چهار اصل زیر می‌نماید:

۱- نقش رهبری آموزش به عهده خود معلمان و مدیران مدارس است.

۲- زمان اجرای آموزش مورد توافق و مناسب حال معلمان باشد.

۳- منابع مورد نیاز آموزش را خود کارکنان انتخاب کنند و برای معلمان در دسترس باشد.

۴- تدریس در آموزش ضمن خدمت همراه با نظریه و عمل باهم باشد.

چهارچوب نظری تحقیق:

چهارچوب نظری این تحقیق بر مبنای الگوی عمومی آموزش تدوین گردیده است.

همه الگوهای برنامه‌ریزی آموزشی (به‌ویژه معلم-محور) بر مراحل استوار است که می‌توان آن‌ها را مراحل فعالیت‌های آموزشی نام نهاد که به بهترین وجه در الگوی معروفی که الگوی عمومی آموزش نام دارد، مطرح شده‌اند.

این الگو در چهار مرحله تدوین شده است و معرف رفتارها، دانش‌ها و مهارت‌هایی است که معلمان باید آن‌ها را آموخته باشند تا بتوانند در چشم‌اندازی نزدیک اهداف نهایی فرایندهایی درسی را تحقق بخشند.

الف) فعالیت‌های پیش از آموزش:

معلم به تعیین مقاصد درس خود یعنی هدف‌های آموزشی می‌پردازد

ب) فعالیت‌های پیش از آموزش و ضمن آن:

معلم باید در تمام مراحل تهیه طرح آموزشی خود و اجرای آن به روان‌شناسی یادگیری مراجعه کند تا با استفاده از نظریه‌های یادگیری آن‌ها را در بهبود فعالیت‌های آموزشی خود مورداستفاده قرار دهد.

ج) فعالیت‌های ضمن آموزش:

معلم به اقتضای هدف‌ها و ویژگی‌های دانش‌آموزان از فنون و روش‌های مختلف آموزشی مانند سخنرانی، اکتشافی، بحث گروهی و ... استفاده کند

د) فعالیت‌های ضمن و پس از آموزش:

معلم باید در پایان هر واحد آموزشی یا واحد یادگیری با اجرای آزمونی که هدف‌های آن واحد یادگیری دانش‌آموزان را به‌دقت اندازه می‌گیرد.

جامعه آماری:

جامعه آماری موردتحقیق شامل معلمان درس مطالعات اجتماعی است که استخدام رسمی یا نیروهای پیمانی اداره آموزش و پرورش که از مراکز آموزشی مختلف (فرهنگیان-دولتی و پیام نور) فارغ‌التحصیل شده و در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ در دوره متوسطه اول در مدارس استان کردستان مشغول به تدریس درس مطالعات اجتماعی هستند

نمونه‌گیری:

نمونه‌گیری به‌صورت تصادفی طبقه‌ای یعنی به این صورت که از کل معلمان مشغول به تدریس در استان تعداد ۳۰ از دانش‌آموزانشان به‌صورت تصادفی انتخاب گردیده و با آنان مصاحبه صورت گرفت تحقیق جنبه عملیاتی به خود گرفته به این صورت که با مصاحبه از دانش‌آموزان از نتایج ارزیابی دانش‌آموزان در مورد کارکرد روش تدریس و موفقیت معلمان در کلاس درس، نتایج چهار الگوی مهارتی معلمان که در چهارچوب نظری به آن اشاره نمودم، خود را بروز می‌دهد.

یافته‌های پژوهش:

پاسخ به سؤالات مطرح شده در قسمت طرح مسئله:

نتایج تحلیل‌ها نشان می‌دهد که دانش آموزان بیشترین میانگین الگوها را برای معلمان فارغ‌التحصیل از مراکز فرهنگی قائل‌اند؛ زیرا این معلمان در دانشگاه با توجه به دروس اختصاصی که در زمینه روش تدریس و مهارت‌های کلاس داری گذرانده‌اند، در فرایند یادگیری شاگردان، با طرح سؤالات مکرر از آنان را موردسنجش قرار می‌دهند

دانشجویان رشته معلمی از پردیس‌های فرهنگی با بهره‌گیری از تجارب پیشین خود به‌عنوان معلم و تعامل مهارت‌های خود با دیگر دانشجویان قادر به ایجاد مهارت‌های بالاتر در سطوح تدریس می‌گردند.

معلمان فارغ‌التحصیل از مراکز فرهنگی در مهارت ضمن و پس از فرایند آموزش، فرایند یادگیری شاگردان را با قائل شدن ایفای نقش برای آنان و کاوشگری و ارزیابی‌های دقیق و مکرر آنان را به چالش کشیده و باعث پایایی محتوا در ذهن دانش آموزان می‌گردد.

روایی و پایایی:

باید توجه داشت که نمی‌توان به روایی و پایایی قاطع دست‌یافت. لیکن برای اطمینان از روایی و هم‌چنین پایایی (ثابت بودن مقادیر محتواها در شرایط متغیر) از مصاحبه دقیق با پرسش‌های متنوع در شرایط زمانی مختلف در طول نیم سال تحصیلی اول استفاده نمودم و نتایج تقریباً یکسان نشان از ثابت بودن و پایایی مقادیر تحقیق داشت.

تعریف نظری و عملیاتی:

در تعریف نظری صفات اصلی مفهوم را مشخص کرده و برداشت دقیقی از مصادیق و مفهوم ارائه دادیم؛ و در تعریف عملیاتی یا همان عملی مشخص گردید دانش آموزان با معلمانی که از مراکز تربیت‌معلم (فرهنگیان) فارغ‌التحصیل شده‌اند نسبت به دیگر معلمان اعتقاد بیشتری داشته و در برقراری ارتباط با آنان راحت‌ترند.

(مصاحبه از ۳۰ دانش‌آموز مختلف دوره اول متوسطه از موفقیت معلم اجتماعی‌شان در کارکرد و موفقیت فعالیت‌های کلاسی)

الگوها	فارغ‌التحصیلان مراکز تربیت‌معلم (فرهنگیان)	فارغ‌التحصیلان سایر مراکز عالی	میانگین فارغ‌التحصیلان تربیت‌معلم (فرهنگیان)	میانگین فارغ‌التحصیلان سایر مراکز عالی
فعالیت پیش از آموزش	۱۹	۱۱	۶۳	۳۶
فعالیت پیش و ضمن آموزش	۲۱	۹	۷۰	۳۰
فعالیت‌های ضمن آموزش	۱۶	۱۴	۵۳	۴۷
فعالیت‌های ضمن و پس از آموزش	۲۰	۱۰	۶۶	۳۳

فهرست منابع

- (۱) علی‌اکبر مرعشی: بررسی مهارت‌های شغلی معلمان. فصلنامه تربیت‌معلم
- (۲) سیف. روان‌شناسی پرورشی نوین. تهران نشر دوران

Comparing the skills and teaching quality of teachers who graduated from teacher training centers (Farhangian) and other universities

Mobin Rahimi

Student of Educational Sciences, Farhangian University, Iran

Abstract

The purpose of this study was to investigate and compare the teaching skills of teachers who graduated from the universities of teacher training centers and public universities and Payam Noor. According to the statistical population of the schools of Kurdistan Province, which is 3787 schools and 15862 classrooms, and the random sampling I did of 30 students in the social studies class, the result was that there is a difference between the pre-training, pre-training and training skills of the graduate teachers. There is significance because the average of these skills showed a significant difference.

Keywords: skill, teaching, teacher training, educators, universities.
